

امنیت فضای مجازی و دفاع الکترونیکی

جلسه بیست و پنجم
فصل سوم: احکام امنیت فضای مجازی
۹۵/۸/۲۰

شرط دیگر: نصاب مال مسروقه

یکی دیگر از شرائط قطع ید در سرقت این است که مال مسروقه به حد نصاب برسد. تعیین نصاب برای مال مسروقه اجماع هر دو طایفه است ولی در این که این نصاب چه مقدار است اختلاف شدیدی بین اصحاب و نیز بین اهل سنت وجود دارد. قول مشهور آنست که نصاب مال مسروقه برای اجرای حد قطع دست، قیمت ربع سکه رایج طلا است. در مقابل از مرحوم صدوق قول به خمس دینار نقل شده است. و عمانی قائل به دینار کامل است. ولی این دو قول نادرند.

همچنین اخبار در اینجا مختلف است. شیخ اخباری که قول به خمس دینار را نقل می‌کنند حمل به تقیه کرده است. برخی از متأخرین قائل به خمس دینار و برخی نیز قائل به ثلث دینار هستند.

همچنین برخی روایات نیز دو یا سه یا پنج یا ده درهم را تعیین کرده‌اند. اما قول مشهور همان ربع دینار است. تحقیق در این مسأله گرچه مربوط به باب سرقت کتاب الحدود است ولی نظر به این که تضارب آراء متأخران و متقدمان در این مسأله گسترده بوده و فوائد خاصی بر طرح آن عائد است لذا به بحث آن در این مجال می‌پردازیم.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۱- عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ

مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قَطَعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فِي بَيْضَةٍ قُلْتُ وَ مَا

بَيْضَةٌ قَالَ بَيْضَةٌ قِيمَتُهَا رُبْعُ دِينَارٍ وَ قُلْتُ هُوَ أَذْنَى حَدِّ السَّارِقِ فَسَكَتَ

سماعه از امام صادق نقل کرد که فرمود امیرالمؤمنین علیه السلام در یک کلاه خود قطع کرد گفتم چه نوع کلاه خود؟ گفت کلاه خودی که قیمتش ربع دینار باشد و گفتم این کمترین حد سارق است پس سکوت کرد.

سند روایت صحیح است. قبلاً گفتیم که محمد بن عیسی بن عبید ثقه و شیعه جلیل القدری است و تضعیف ابن ولید و دیگران در حق او نادرست است. محقق خوئی در باره سماعه بن مهران گفته‌اند نسبتی که شیخ صدوق به سماعه داده که او واقفی است و شیخ طوسی نیز از او تبعیت کرده درست نیست و او از اجلاء اصحاب است. چون نجاشی دوبار کلمه ثقه را برای او بکار برده و برقی و کشی و ابن غضائری نیز به واقفی بودن او اشاره‌ای ندارند.

البیضة: کلاه خود جنگی

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُقَطَّعُ يَدُ السَّارِقِ إِلَّا فِي شَيْءٍ تَبْلُغُ قِيمَتُهُ مِجَنًّا وَهُوَ رُبْعُ دِينَارٍ.

عبدالله بن سنان از امام صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: دست سارق قطع نمی‌شود مگر این که مال مسروقه به قیمت یک سپر باشد که ربع دینار است.

مِجَنٌّ به کسر میم و فتح جیم و تشدید نون به معنای سپر و از ماده جنن به معنای پنهان کردن

ضمیر عنه در سند روایت به یونس در روایت قبل برمی‌گردد و تعلیق دارد بنابر این سند روایت مثل روایت قبل صحیح است.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۳- یُونُسُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ رَجُلٌ سَرَقَ مِنَ الْمَغْنَمِ أَيَّ شَيْءٍ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِ أَنْ يَقْطَعَ قَالَ يُنْظَرُ كَمَا الَّذِي يُصِيبُهُ فَإِنْ كَانَ الَّذِي أَخَذَ أَقْلَ مِنْ نَصِيبِهِ عَزَّرَ وَ دُفِعَ إِلَيْهِ تَمَامُ مَالِهِ وَ إِنْ كَانَ أَخَذَ مِثْلَ الَّذِي لَهُ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَ إِنْ كَانَ أَخَذَ فَضْلًا بِقَدَرِ ثَمَنِ مَجَنٍّ وَ هُوَ رُبْعُ دِينَارٍ قُطِعَ.

طریق شیخ به یونس در هر دو کتابش صحیح است. یونس بن عبدالرحمن و عبدالله بن سنان هر دو از بزرگان اصحاب شیعه هستند بنابر این سند روایت صحیح است. سؤالی که در این روایت پیش می‌آید این است که چرا وقتی کمتر برداشته تعزیر دارد ولی وقتی اندازه سهمش برداشته تعزیر ندارد. در جواب می‌توان گفت تعزیر به دلیل آنست که شاید معلوم بوده که قصد داشته این مقدار را بیش از سهمی که بعداً می‌گیرد بردارد ولی وقتی به اندازه سهمش برداشته حمل بر صحتش این است که سهم خودش را برداشته است و معلوم نیست که قصد زیاده بردن داشته است.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۴- مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: قُلْتُ لَهُ رَجُلٌ سَرَقَ مِنَ الْفَيْءِ قَالَ بَعْدَ مَا قُسِمَ أَوْ قَبْلُ قُلْتُ فَأَجِبْنِي فِيهِمَا قَالَ إِنْ كَانَ سَرَقَ بَعْدَ مَا أَخَذَ حِصَّتَهُ مِنْهُ قُطِعَ وَ إِنْ كَانَ سَرَقَ قَبْلَ أَنْ يُقَسَمَ لَمْ يُقَطَّعْ حَتَّى يُنْظَرَ مَا لَهُ فَيُدْفَعَ إِلَيْهِ حَقُّهُ مِنْهُ فَإِنْ كَانَ الَّذِي أَخَذَ أَقْلَ مِمَّا لَهُ أُعْطِيَ بَقِيَّةَ حَقِّهِ وَ لَا شَيْءَ عَلَيْهِ إِلَّا أَنَّهُ يُعَزَّرُ لِحُرَاتِهِ وَ إِنْ كَانَ الَّذِي أَخَذَ مِثْلَ حَقِّهِ أَقَرَّ فِي يَدِهِ وَ زِيدَ أَيْضاً وَ إِنْ كَانَ الَّذِي سَرَقَ أَكْثَرَ مِمَّا لَهُ بِقَدَرٍ مِجَنٍّ قُطِعَ وَ هُوَ صَاغِرٌ وَ ثَمَنٌ مِجَنٍّ رُبْعِ دِينَارٍ.

الفیء به مالی گویند که از کفار که بدون جنگ و جهاد بدست مسلمانان بیافتد به غنیمت هم اطلاق می شود. سند روایت به دلیل صالح بن سعید بحث انگیز است هر چند یک روایت از بزنی (از اصحاب اجماع) و یک روایت از عثمان بن عیسی (که بنابر قولی از اصحاب اجماع است) از او نقل شده است. ضمن آن که ابن ولید شهادت داده که روایاتی که از کتاب یونس نقل شده تماماً صحیح و قابل اعتماد است و در جمله ای از اسناد که ذکر می کند نام صالح هم مشاهده می شود

بنابر این وجوه صالح بن سعید قابل اعتماد است. برخی احتمال داده اند که تقدیر ثمن سپر به ربع دینار ممکن است از کلام راوی باشد نه از کلام منقول از امام علیه السلام ولی این احتمال بعید است.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۵- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: لَا يُقَطَّعُ يَدُ السَّارِقِ حَتَّى تَبْلُغَ سَرِقَتُهُ رُبْعَ دِينَارٍ وَ قَدْ قَطَعَ عَلِيٌّ ص فِي بَيْضَةِ حَدِيدٍ قَالَ عَلِيٌّ وَ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع عَنْ أَدْنَى مَا يُقَطَّعُ فِيهِ السَّارِقُ فَقَالَ فِي بَيْضَةِ حَدِيدٍ قُلْتُ وَ كَمْ ثَمَنُهَا قَالَ رُبْعُ دِينَارٍ.

سند روایت موثق است قاسم بن محمد گرچه توثیق صریحی ندارد ولی ابن ابی عمیر از او روایت نقل کرده و حسین بن سعید نیز که از اجلای اصحاب امام رضا علیه السلام و امام جواد علیه السلام است، به او اتکا کرده و روایات بسیاری از او نقل کرده است.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

ع- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع فِي كَمْ يُقَطَّعُ السَّارِقُ فَقَالَ فِي رُبْعِ دِينَارٍ قَالَ قُلْتُ لَهُ فِي دِرْهَمَيْنِ فَقَالَ فِي رُبْعِ دِينَارٍ بَلَغَ الدِّينَارُ مَا بَلَغَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ أَرَأَيْتَ مَنْ سَرَقَ أَقْلَ مِنْ رُبْعِ دِينَارٍ هَلْ يَقَعُ عَلَيْهِ حِينَ سَرَقَ اسْمُ السَّارِقِ وَ هَلْ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ سَارِقٌ فِي تِلْكَ الْحَالِ فَقَالَ كُلُّ مَنْ سَرَقَ مِنْ مُسْلِمٍ شَيْئاً قَدْ حَوَاهُ وَ أَحْرَزَهُ فَهُوَ يَقَعُ عَلَيْهِ اسْمُ السَّارِقِ وَ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ سَارِقٌ وَ لَكِنْ لَا يُقَطَّعُ إِلَّا فِي رُبْعِ دِينَارٍ أَوْ أَكْثَرَ وَ لَوْ قُطِعَتْ أَيْدِي السَّرَّاقِ فِيمَا هُوَ أَقْلُ مِنْ رُبْعِ دِينَارٍ لَأَلْفَيْتَ عَامَّةَ النَّاسِ مُقَطَّعِينَ.

قبلاً گذشت که این روایت سندش صحیح است.

دسته اول: روایاتی که بر ربع دینار دلالت دارند:

۷- الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ
ع إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ع كَانَ يَقْطَعُ السَّارِقَ فِي رُبْعِ دِينَارٍ.

سند روایت صحیح است گرچه سلمه ابو حفص فردی ناشناخته در کتب رجال است چون ابان بن عثمان از اصحاب اجماع است. فضالة بن ایوب و حسین بن سعید نیز از بزرگان اصحاب شیعه هستند.

۸- وَ سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع- عَنْ أَذْنَى مَا يَقْطَعُ فِيهِ السَّارِقُ قَالَ رُبْعُ دِينَارٍ.

والحمد لله رب العالمين